[1]पीथः, [2]पम्पा, [3]पात्रम्, [4]पयः, [5]पेरुः ।

(988) "पा रक्षणे" (II-अदादिः-1056. सक. अनि. पर.)

'पाने पिबति, रक्षायां पाति, पायति शोषणे ॥' (श्लो. 5) इति देवः ।

[6]पायकः-यिका, [7]पालकः-[8]गोपालकः-लिका, पिपासकः-सिका, [9]पापायकः-यिका ;

[A]पाता-पात्री, पालयिता-त्री, पिपासिता-त्री, पापायिता-त्री ;

[10]पान्-न्ती-[B]ती, पालयन्-न्ती, पिपासन्-न्ती ; —

पास्यन्-न्ती-ती, पालयिष्यन्-न्ती-ती, पिपासिष्यन्-न्ती-ती ; —

---

1. 'पातृ—' [द. उ. 6-32] इत्यादिना थक्प्रत्यये, ईत्वे च रूपम् । पिबति तेजांसि इति **पीथः**=आदित्यः मकरश्च ।

2. औणादिके [द. उ. 7-7] पप्रत्यये बाहुलकात् ह्रस्वनुमागमयोः निपातितयो रूपमेवम् । पिबन्त्यस्यामिति **पम्पा**=सरोविशेषः ।

3. औणादिके त्रप्रत्यये [द. उ. 8-90] रूपम् । पिबन्त्यनेनेति **पात्रम्**=भाजनम् ।

4. '**पिबतेरि** च' [द. उ. 9-50] इत्यसुन्प्रत्यये इकारश्चान्तादेशः । **पयः**=जलं क्षीरं च ।

5. औणादिके रुप्रत्यये, धात्वन्तस्य एकारे च रूपम् । **पेरुः**=आदित्यः ।

6. 'आतो युक् चिण्कृतोः' (7-3-33) इति युगागमः । एवं घञादिष्वपि ज्ञेयम् ।

7. '**पातेर्लुग्** वक्तव्यः' (वा. 7-3-37) इति ण्यन्ते सर्वत्र लुगागमः ।

8. गवां पालकः **गोपालकः** । 'नित्यं क्रीडाजीविकयोः' (2-2-17) इत्यनेन जीविकार्थकस्य नित्यसमासः ।

9. '**गापोर्ग्रहणे** इण्पिबत्योर्ग्रहणम्' (वा. 2 4-77) इति वचनादस्य लुग्विकरणत्वेन, 'लुग्विकरणालुग्विकरणयोरलुग्विकरणस्य' (परिभाषा 91) इत्यनेन च 'घुमास्थागापा—' (6-4-66) इत्यादिषु नास्य ग्रहणम् । तेन ईत्वादिकमस्य नेति ज्ञेयम् । तेन यङन्ताण्ण्वुलि द्वित्वे, अभ्यासह्रस्वे च, 'दीर्घोऽकितः' (7-4-83) इत्यभ्यासस्य दीर्घः । एवं यङन्ते सर्वत्र ज्ञेयम् ।

10. शत्रन्तात् स्त्रियाम्, 'आच्छीनद्योर्नुम्' (7-1-80) इति नुम्विकल्पः ।

A. 'यद्भागिभाजोऽपि हि जानते तान् ज्ञेयं यदष्टादश यश्च **पाता** ।' वा. वि. 2.53.

B. '**पान्त्यः** शिशून्, धान्यधनानि रान्त्यो, लान्त्यश्च काश्चित् कुसुमानि दान्त्यः ॥'

धा. का. 2. 49.